

Vicdana İnanmıyorum

– Serdar Adem · 11 Haziran 2018

Vicdan için değişik şeyler söylenebilir ve genellikle birbirine yakın anlamlar taşıyan birçok tanımlar yapılabilir. Birtakım ön kabul ve ön yargıların etkisiyle yanlış olarak değerlendirilen davranışların önüne geçen ya da istemeyerek de olsa tatbik safhasını geçen tutum ve davranışlardan sonra bizi pişmanlık anafollarına atan bir dürtünün elbette tanımlanması gerekir. Mesele aslında vicdan denen olgunun tanımından çok işleyiş tarzında odaklanmaktadır.

Varlığını ve yaptırım gücünü asla inkar etmiyorum. Hatta öyle ki bazı hassas bünyelerde kişiyi intihara kadar sürüklediğini defalarca duymuş, belki görmüşüzdür. Hemen herkeste az ya da çok ama muhakkak etkili bir dürtü ya da içgüdüsel mekanizma. Vicdan denen olguya bu pencereden bakınca yok saymak mümkün değil. Zaten yok saymıyorum. Sadece vicdana güvenilmez diyorum. Meseleyi birlikte irdeleyelim bakalım aynı sonuca çıkacak mıyız?

Başımız dara düşünce yardım istediğimiz, eylem ve söylemlerimiz arasında meydana gelen baş edilemez çelişkiler karşısında sığındığımız ve adına vicdan dediğimiz şey belki de bilinç altı mahkemesinin bilince yansıyan bir uyarısı yada tehdidi olabilir. Adına vicdan ya da başka bir şey deyin fark etmez. Mekanizmanın nasıl işlediğini, nereden kaynaklandığını ve neye bağlı olduğunu bilmek fazlasıyla yetmektedir.

Bize doğru ve yanlış noktasında uyarılarda bulunan, duygu, düşünce ve davranışlarımızı bu kriterler doğrultusunda bir şekilde denetleyen adalet mekanizması diyenler var vicdan için. Tanımına ve özelliklerine sözüm yok, doğru olabilir. Ama vicdanının insanı her zaman doğru ve güzele hatta etik ve ahlaklı olana sevk edeceğine inanmıyorum. Sonuçta vicdanı yönlendiren birinci ve en önemli etken, kişinin kendi çıkarlarına alet ettiği doğru ve yanlış saplantıdır.

Çünkü başlı başına vicdan denen bir olgu hatta bir organ bile olsa insana bağlı bir öge ya da özellik olduktan sonra sonsuza kadar ve kayıtsız şartsız güvenilmesi bana göre mümkün değil. Vicdan denen melekenin akıl, mantık ve duygudan oluşan karmaşık bir mekanizma olduğu inkar edilemez bir gerçek. Bir o kadar açık bir gerçek daha var ki, vicdanı oluşturan akıl, mantık ve duygu adı verilen alt unsurların istisnasız tamamı insan merkezli yani insan kaynaklıdır. İnsan da bedenen diğer canlılar gibi yaşamak için doğuştan gelen birtakım temel içgüdülere sahiptir. Daha doğrusu insan da diğer canlılar gibi hayatta kalmak için bu temel içgüdülere muhtaç ve onların güdümündedir. İnsanın diğer canlılardan tek farkı aklıdır. Ve bu fark onu vicdan noktasında iyice güvensiz kılmaktan başka bir işe yaramamaktadır.

İnsanlık tarihi boyunca en azından kayıtlara geçen somut ve kanıtlanabilen işkence olaylarına ve kullanılan yöntemlere alıcı gözle bakarsanız işkenceye bulaşmamış tek bir ulus ya da ideoloji ve inanç sistemi bulamazsınız. Sözü geçen ulus, ümmet ve taraftarların insan denen varlıktan oluştuğunu ayrıca söylemeye gerek var mı bilmiyorum? Ama olayı bu şekilde irdelediğinizde yine işkenceye bulaşmamış insan olmayacağını da kolaylıkla tahmin edebilirsiniz sanırım.

Bu noktadan hareketle vicdanı teşbihte hata olmazsa bir köpeğe benzetiyorum. Evet yanlış okumadınız aynen öyle. Vicdanın kapımıza bağladığımız evcil bir köpekten zerre kadar farkı yoktur

benim nazarımda.

Her zaman olduğu gibi inanmadınız, itiraz ettiniz. Bununla yetinmeyip akla hayale gelmedik isnatlarla benim yaftalamaya bile başladınız. Dedim ya her zamanki gibi. Zıyanı yok. Ben insanın ciğerini okumuş biri olarak böyle düşünmek ve böyle davranmaktan başka çareniz olmadığını bilerek, kusura bakmayın ama sizi dikkate almıyorum.

Kimi zaman hayali kavramlar yaratan, kimi zaman da olması kuvvetle muhtemel ahlaki değerleri ifade eden kavramları dejenere eden insan, yine var olduğunu varsaydığımız vicdan denen melekeyi tarihi süreçte bir şekilde evcilleştirmeyi başararak kötü emellerine alet etmiştir. Olaya bu taraftan bakılınca vicdanın artık hiç de güvenilesi bir insani duygusal olgu olmadığı anlaşılabilir.

Vicdan denen bir mahkeme varsa tarih boyunca binlerce hatta belki yüz binlerce insan kendi saplantılı doğrularına inanmadığı için nasıl olup da fiili olarak işkence yapabildi hemcinslerine? Yapması bir yana yakın tarihte resimleri ulaşan işkence merasimlerine dikkatli baktıysanız işkence yapanların gözlerinde ve yüz hatlarında üzölmek, pişman olmak bir yana en hafifinden bir rahatsızlık duygusuna dahi tesadüf edemezsiniz. Daha ötesi işkence yapanlarım gayet mutlu ve sevinçli olduğunu bile fark etmeniz mümkün eğer dikkatli bir şekilde incelerseniz. Peki bu durum nasıl olabilir? İşte gerçeğin önündeki yoğun sis perdesi bu aşamadan sonra aralanmaya başlamaktadır.

Vicdan denen şey her neyse nefis gibi, şeytan gibi insan aklının uydurduğu ve bilerek işlediği günahlarına bahane olarak kullandığı hayali kavramlardan başka bir şey değıl. Belki bir günah keçisi, başta kendisi olmak üzere içinde yaşadığı toplumu kandırmak için kullandığı... Artık karar sizin.